

بیانیه کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به مناسبت روز جهانی حقوق بشر

دهم دسامبر مصادف است با سالگرد تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال 1948. و به همین مناسبت، این روز به نام «روز جهانی حقوق بشر» نامگذاری شده است. همه ساله در این روز گزارشی از وضعیت حقوق بشر در جهان ارائه شده و ازین روز تجلیل به عمل می آید و باین مناسبت مراسم گوناگونی در گوشه و کنار جهان برگزار می‌گردد.

در روز ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل در پاریس اعلامیه ۳۰ ماده ای حقوق بشر را، که پیش نویس آن توسط کمیسیون حقوق بشر تهیه شده بود، تصویب کرد و این روز را روز جهانی حقوق بشر اعلام کرد تا از این طریق هر فردی و همه سازمانهای جامعه در هر زمانی این بیانیه را موضوع حال بدانند شصت و دو سال پیش که چهره جهان بر اثر نکتب جنگ، فاشیسم و آشویتس بیش از همیشه تیره و تار بود. این اعلامیه مهر باطلی بود بر آن فجایع و تلاشی بود برای نزدیک شدن به یک جامعه جهانی، که نقطه مشترکش انسان است با حقوق مساوی.

اعلامیه ی جهانی حقوق بشر یکی از معتبر ترین اسناد بین المللی است که در آن به رعایت بخش بزرگی از حقوق و ارزش های جهان شمول انسانی تاکید شده و بسیاری از کشور های عضو سازمان ملل متحد آن را امضا نموده اند.

در این اعلامیه ی سی ماده ی که در دهم دسمبر سال 1948 میلادی به تصویب مجمع عمومی ملل متحد رسید، روی حقوق پایه یی انسانی بدون در نظر داشت رنگ، نژاد، زبان و اعتقادات دینی و مذهبی تاکید صورت گرفته است.

در اعلامیه جهانی حقوق بشر مجموعه ی از حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی انسانها به عنوان حقوق ذاتی آنان به رسمیت شناخته شده و بر کرامت و برابری انسانها از یک سو و جهانشمولی و همبستگی ارزشهای حقوق بشر از سوی دیگر تاکید شده است: تمام افراد بشر آزاد زاده می شوند و از لحاظ حیثیت و کرامت انسانی و حقوق با هم برابرند. همگی دارای عقل و وجدان هستند و باید با یکدیگر با روحیه ای برادرانه رفتار کنند.

اعلامیه جهانی حقوق بشر به انسان بدون هیچگونه تمایزی به لحاظ رنگ پوست، جنسیت، دین، فرهنگ و عقیده سیاسی، منشا ملی یا اجتماعی می نگرد و بر تفکری مستدل شده که بنا به آن، انسان در وهله اول انسان است و نه فقط شهروند کشوری معین. بنابراین از حقوقی برخوردار است که جامعه بین المللی موظف به تضمین آنها می باشد

از دیدگاه این اعلامیه، انسان شهروند جهانی به حساب می آید و از حقوقی مشترک برخوردار است. اصول و ارزشهای مندرج در بیانیه، به همه مردم جهان زبان حقوقی مشترکی می دهد. مثلا تمامی انسانهای دربند در هر گوشه جهان می توانند با یک زبان از حق حیات خود دفاع کنند و یا به شکنجه، دستگیریهای خودسرانه و تبعیض اعتراض کنند و یا کار و تامین اجتماعی بهداشت و تعلیم و تربیت برخوردار ی از یک زندگی شایسته انسانی را تقاضا نماید. با ادعان جهانی به اصول خدشه ناپذیر این اعلامیه ما دیگر نیازی نداریم که مثلا بر سر غیر انسانی بودن شکنجه یا اصول دیگر آن به بحث افتاعی بپردازیم. امروز موضوع، مبارزه برای عملی ساختن آن ارزشهاست.

با وجود آنکه در ابتدا این اعلامیه به خودی خود بار اجرایی و قانونی برای دولتها نداشت و یک فراخوانی بود خطاب به حکومتها، که به آن احترام بگذارند اما امروزه باتبدیل شدن بسیاری از مواد آن به قواعد آمره بین المللی از یکسو و تضمین آن در قالب میثاق های بین المللی حقوق بشر از سوی دیگر وانعکاس آن در قوانین

داخلی کشورها ، مواد این این اعلامیه از سطح یک اعلامیه به قواعد الزام آور حقوقی ارتقاء یافته و دولت ها ملزم و متعهد به رعایت و تضمین انهامی باشند

تامین و تضمین منشور جهانی حقوق بشرو دیگر میثاقهای بین المللی حقوق بشر زمانی بیشتر امکانپذیری گردد که در قوانین داخلی کشورها گنجانده شوند. هم اکنون تعداد زیادی از کشورها از جمله افغانستان بسیاری از مواد منشور جهانی حقوق بشر را به قانون داخلی خود تبدیل کرده اند. قانون اساسی جدید افغانستان دولت را به رعایت تمامی ارزشهای حقوق بشری ملزم ساخته است .

اگرچه افغانستان از نخستین امضا کننده گان این اعلامیه دانسته می شود، اما در شصت و دو سال گذشته به جز در سالهای اخیر حکومت های موجود در افغانستان یا با این موضوع برخورد نمادین و سطحی سلیقه یی داشته و یا اصلاً توجهی به آن نداشته اند. و در سالهای اخیر نیز برغم پیشرفت های حاصله، دولت افغانستان در تامین و نهادینه سازی ارزشهای حقوق بشر توفیق کامل نداشته است.

در افغانستان در حالی ازین روز تجلیل به عمل می آید که تحقق و تامین تضمین حقوق بشر با چالشهای زیادی روبرو است در افغانستان به عنوان یک کشوری که هم اکنون در بخش هایی از آن عملاً جنگ جریان دارد و این موضوع نظریه های مربوط به بهره مندی افغانستان از ویژه گی های یک کشور در حال گذار از جنگ به صلح را به چالش فراخوانده است، سخن گفتن از تامین حقوق بشر و بهره مندی شهروندان از ابتدایی ترین حقوق شان دشوار به نظر می رسد.

پایین بودن سطح آگاهی مردم در مورد ارزش ها و معیارهای حقوق بشری، نهادینه شدن قدرت افرادی که به ارتکاب جرایم ضد بشری متهم اند در درون ساختار های قدرت در افغانستان، موجودیت فساد در دستگاه اداری به ویژه نهادهای عدلی و قضایی کشور، تداوم فرهنگ معافیت و عدم حمایت قاطع جامعه ی جهانی از روند تطبیق برنامه ی عمل و نبود اعتقاد و یاراد جدی به تحقق عدالت و دیگر ارزشهای حقوقی بشری در دولت افغانستان، از عمده ترین دلایل عدم پایبندی دولت در راستای تامین حقوق بشر به ویژه تطبیق برنامه ی عمل برای صلح مصالحه و عدالت می باشد.

فرارسیدن سالروز تصویب اعلامیه ی جهانی حقوق بشر را در حالی برگزار می کنیم که از یک طرف چالشهای فراوانی فراروی تحقق آمال های حقوق بشر روز بروز پیچیده تر شده و نهادینه تر می شوند و از طرفی دیگر تلاش و کوشش برای تامین و تضمین حقوق بشر بیش از پیش ضروری تر می گردد این موضوع یکبار دیگر در سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر تمامی اشخاص نهادها و جریان ها و نهاد های مدنی ای که در راستای خلق ارزش های شهروندی و ایجاد روحیه احترام به هنجارها و معیار های جهانی حقوق بشر فعالیت دارند را به تلاش و کوشش آگاهانه ی بیشتر و بهتر از آنچه در چند سال گذشته انجام شده است؛ فرا می خواند.

زیرا که بزرگداشت روز جهانی حقوق بشر فرصتی است برای تقدیر از اقدامات انجام گرفته و اعتراضی است به نقض مستمر حقوق بشر و تلاش بیشتر برای تحقق صلح و عدالت و انسانی کردن چهره جهان .

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان

کابل

دهم دسامبر 2010